

חנוכה חט"ו שיחה ב'

חנוכה ענינה שלום, ולכן "נר ביתו קודם" – ולא "עדיף" – מפני ש"גדול השלום" הוא קיום כל התורה, וא"כ ענין חנוכה – ישועה לכללות הדת - אינו נדחה אלא מתקיים ע"י השלום דנרות שבת.

בסיום הלכות חנוכה כותב הרמב"ם: "היו לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקידוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו. גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום".

צריך להבין: מדוע מוסיף "גדול השלום וכו'"? ולכאורה הראי' היא בנוגע להתיר אישה לבעלה, ענין עיקרי, ולכן השם נמחק, ואינו ראי' לענינים שבו השלום הוא רק ש"לא יכשל בעץ ואבן". ומדוע מובא דין זה בהלכות חנוכה ולא בהלכות שבת?

והביאור: בהלכות שבת כותב הרמב"ם שר שבת הוא משום כבוד ועונג, ואינו מביא את הטעם דשלום ביתו. דלפי הרמב"ם עיקר ענין נר שבת אינו ענין השלום אלא כבוד ועונג. ולכן זה שר שבת דוחה נר חנוכה אינו משום ענין נר שבת, אלא משום השלום והשם נמחק וכו' וגדול השלום וכו', זאת אומרת שהשלום הוא קיום כל התורה. זאת אומרת שענין חנוכה, שענינה שלום - שהרי ע"י חנוכה היתה ישועה לכללות הדת - אינו נדחה אלא מתקיים ע"י השלום שבנרות שבת.

והביאור: שבת הוא ענין חיובי - מנוחה. ורק שמהמצות עשה בא גם כן מצות לא תעשה - שלא לעשות מלאכה. וחנוכה ענינה דחית ושלילת הרע, דנתקנה משום שהיונים ביטלו דתם וכו' והחשמונאים גברו עליהם ואבדום. ולכן נר ביתו קודם (ולא עדיף, דכנ"ל ענין השלום הוא ענין חנוכה ואינו נדחה) כי נר ביתו פועל שלום בגשמיות.

ובעומק יותר: אמיתית ענין השלום הוא שמתגלה שמציאות השני אינו מנגד ואינו שונה ממציאיותו. וזהו ש"התורה ניתנה לעשות שלום בעולם" - לגלות שמציאות היש הנברא הוא תורה ואלוקות - שאמיתית מציאות היש הנברא הוא היש האמיתי. ולכן אף שבתורה ישנו קו החיוב – המשכת האור, וקו השלילה – הסרת המנגד, הנה מטרת התורה היא לעשות שלום בעולם.